

**ΟΙ ΙΣΤΟΡΙΕΣ
ΤΟΥ
ΙΣΑΑΚ ΚΑΙ ΤΟΥ ΙΑΚΩΒ:**

**σε κάθε γενιά η
Διαθήκη
ανανεώνεται**

Στο σημερινό μάθημα:

- Θα γνωρίσουμε τις διηγήσεις για τη ζωή του Ισαάκ και του γιου του Ιακώβ.
- Θα αναγνωρίσουμε την ανανέωση της Διαθήκης και
- θα εκτιμήσουμε τη σημασία και τα αποτελέσματά της στη ζωή των πρωταγωνιστών και της πατριάς τους.

**Ο Αβραάμ
βρίσκει γυναίκα
για τον Ισαάκ,
τη Ρεβέκκα.**

Ψηφιδωτό από το Ναό Κοιμήσεως της Θεοτόκου στο Monreale της Σικελίας. Ελιέξερ και Ρεβέκκα.

Η Ρεβέκκα ταξιδεύει για τη χώρα του Αβραάμ

Η συνάντηση τοῦ Ἰσαάκ καὶ τῆς Ρεβέκκα

Ο Θεός ανανεώνει τη διαθήκη με τον Ισαάκ

Μετά το θάνατο του Αβραάμ, ο Θεός ευλόγησε τον Ισαάκ, το γιο του... Γέν. 25, 11.

Όταν κάποτε ο Ισαάκ αντιμετώπιζε προβλήματα, ο Θεός του είπε: «Εγώ θα είμαι μαζί σου και θα σε ευλογήσω, γιατί σ' εσένα και στους απογόνους σου θα δώσω όλα αυτά τα εδάφη και θα κρατήσω τον όρκο που έδωσα στον πατέρα σου τον Αβραάμ. Θα σου δώσω αναρίθμητους απογόνους σαν τ' αστέρια του ουρανού. Σ' εκείνους θα δώσω όλες αυτές τις περιοχές και μέσω αυτών θα ευλογηθούν όλα τα έθνη της γης...», Γέν. 26, 3-4.

Ο Ισαάκ και η Ρεβέκκα αποκτούν απογόνους

«Η Ρεβέκκα όμως ήταν στείρα κι ο Ισαάκ προσευχήθηκε στον Κύριο γι' αυτό. Ο Κύριος άκουσε την προσευχή του και η Ρεβέκκα έμεινε έγκυος με δίδυμα στην κοιλιά της... Όταν έφτασε η μέρα της γέννας, η Ρεβέκκα έκανε πράγματι δίδυμους γιους. Αυτός που βγήκε πρώτος ήταν εντελώς κόκκινος και τριχωτός σαν μανδύας και τον ονόμασαν **Ησαύ**. Μετά βγήκε ο αδερφός του, που με το χέρι του κρατούσε τη φτέρνα του Ησαύ και τον ονόμασαν **Ιακώβ**... Ο Ησαύ έγινε εξαίρετος κυνηγός, άνθρωπος της υπαίθρου, ενώ ο Ιακώβ ήταν ήσυχος άνθρωπος, που του άρεσε να μένει στη σκηνή», Γέν. 25, 20-26. Ο Ισαάκ αγαπούσε περισσότερο τον Ησαύ, ενώ η Ρεβέκκα τον Ιακώβ.

Ησαύ και Ιακώβ: δίδυμοι, αλλά τόσο διαφορετικοί

Ο Ιακώβ και Ησαύ ήταν σύμφωνα με τα γραπτά δίδυμα αδέλφια, παιδιά του Ισαάκ και της Ρεβέκκας. Το όνομα Ιακώβ μεταφράζεται σε Υποσκελιστής, δηλαδή ο άνθρωπος που ξεπερνάει τους άλλους με πλάγια μέσα (ο κρατών την πτέρναν, ο επερχόμενος και από της πτέρνας συλλαμβάνων τον εχθρό νικώντας αυτόν). Ο Ησαύ μετονομάστηκε σε Εδώμ που σημαίνει κόκκινος, λόγω που, είχε κόκκινη χροιά, και μάλιστα γεννήθηκε πολύ "τριχωτός", καθώς γράφεται, το οποίο μάλλον σημαίνει, άγριος και ατίθασος. Ο Ιακώβ βγήκε απ' την κοιλιά της μάνας του δεύτερος μετά τον Ησαύ, και μάλιστα του "κρατούσε" την πτέρνα.

Τα πρωτοτόκια: ένας άδικος θεσμός

Πρωτότοκος ονομαζόταν το αγόρι που γεννιόταν πρώτο. Σύμφωνα με το δίκαιο της Παλαιάς Διαθήκης ο πρωτότοκος θεωρείτο ο επόμενος αρχηγός της οικογένειας και κληρονομούσε το διπλάσιο από τα άλλα αρσενικά παιδιά της οικογένειας.

Ο ένας αδελφός γεννήθηκε λίγα μόνο λεπτά μετά τον άλλον, και κατά συνέπεια ήταν ίσοι μεταξύ τους, οπότε, έπρεπε να έχουν ίσα δικαιώματα πάνω στην κληρονομιά του πατέρα. Γι αυτό γράφεται ότι του κρατούσε την πτέρνα, δηλαδή γεννήθηκαν μαζί, και έπρεπε να έχουν ίσα δικαιώματα. Ωστόσο, ο πρώτος γιος που γεννήθηκε λίγα λεπτά πρώτος, θεωρούσε τον εαυτό του πρωτότοκο, και δεν αναγνώριζε ίσα δικαιώματα στον αδελφό του. Το ίδιο επίσης και ο πατέρας ήταν άδικος με την ευλογία του, διότι ήταν αυστηρά προσηλωμένος στον θεσμό των πρωτοτοκίων, και μόνο η μάνα τους σαν μάνα, και σαν ως συνήθως καταπιεσμένη και αδικημένη γυναίκα, έβλεπε ότι αυτό είναι άδικο.

Ο Ησαύ πουλάει τα πρωτοτόκια στον Ιακώβ

Κάποτε που ο Ησαύ γύρισε κατάκοπος και πεινασμένος στο σπίτι, ο Ιακώβ βρήκε την ευκαιρία να τον εκβιάσει για να του πάρει τα δικαιώματα του πρωτότοκου.

Ο Ησαύ πούλησε τα πρωτοτόκια στον αδελφό του για ένα πιάτο φακή και λίγο ψωμί (αντί πινακίου φακής = ανταλλάσσω το σημαντικό με κάτι το ευτελές).

Η εξαπάτηση του Ησαύ

Ο Ιακώβ ξεγελάει τον πατέρα του και παίρνει την ευλογία του πρωτότοκου.
Ο Ιακώβ ξεγελάει τον πατέρα του και παίρνει την ευλογία του πρωτότοκου.

Ο Ιακώβ ξεγελάει τον πατέρα του και παίρνει την ευλογία του πρωτότοκου.
Ακόμη κι όταν η απάτη φανερώθηκε ο Ισαάκ δεν πήρε πίσω την ευλογία του.

Η φυγή του Ιακώβ στη Χαρράν

Έτσι ... ο Ησαύ μίσησε τον Ιακώβ... «Κοντεύει ο καιρός», έλεγε, «που θα πενθήσουμε για το θάνατο του πατέρα μου. Τότε θα σκοτώσω τον αδερφό μου τον Ιακώβ». Όταν έφτασαν στ' αυτιά της Ρεβέκκας τα λόγια του μεγαλύτερου γιου της, ... κάλεσε τον Ιακώβ και του είπε: «Ο αδερφός σου ο Ησαύ ... θέλει να σε σκοτώσει... Σήκω και φύγε. Πήγαινε στον αδερφό μου το Λάβαν στη Χαρράν και μείνε εκεί ... ώσπου να περάσει ο θυμός του αδερφού σου», Γέν. 27, 41-44.

Η φυγή του Ιακώβ στη Χαρράν

Η κλίμαξ του Ιακώβ: σκάλα προς τον ουρανό

«Στον ύπνο του τη νύχτα είδε μια σκάλα, που στηριζότανε στη γη και η κορυφή της άγγιζε τον ουρανό. Πάνω της ανέβαιναν και κατέβαιναν άγγελοι του Θεού», Γέν. 28, 12.

Το όνειρο του Ιακώβ, στη Βαιθήλ (Οίκος Θεού).

Οι επαγγελίες (=υποσχέσεις) του Θεού στον Ιακώβ

Κι ο Κύριος στάθηκε πάνω της και του είπε: «Εγώ είμαι ο Κύριος, ο Θεός των πατέρων σου Αβραάμ και Ισαάκ. Αυτή τη χώρα όπου κοιμάσαι θα τη δώσω σ' εσένα και στους απογόνους σου. Πλήθος θα είναι οι απόγονοί σου όπως οι κόκκοι της άμμου στη γη. Θα επεκταθείς δυτικά και ανατολικά, βόρεια και νότια και θα ευλογηθούν στο πρόσωπό σου και μέσω των απογόνων σου όλα τα έθνη της γης. Εγώ θα είμαι μαζί σου και θα σε φυλάω όπου κι αν πηγαίνεις, και θα σε φέρω πίσω σ' αυτήν εδώ τη χώρα. Δε θα σε αφήσω, ώσπου να πραγματοποιήσω την υπόσχεσή μου», Γέν. 28, 13-15.

**Συγκρίνετε τις
Επαγγελίες του
Θεού στον Ισαάκ
και στον Ιακώβ
μ' αυτές που είχε
δώσει στον
Αβραάμ.**

Είναι οι ίδιες.

Η εκλογή του Θεού είναι ο Ιακώβ

- ✓ Οι άνθρωποι δεν χωρίζονται σε «αποκλειστικά καλούς» και «αποκλειστικά κακούς», «πιστούς» και «άπιστους»,
- ✓ αλλά σε **μετανοημένους** και **αμετανόητους**, αυτούς που θέλουν να αλλάξουν τον τρόπο ζωής και σκέψης τους και αυτούς που δεν το επιθυμούν.
- ✓ Ο Θεός εκλέγει ανθρώπους όχι για να φέρουν σε πέρας τους ανθρώπινους **στόχους** τους, αλλά τους **θεϊκούς**.
- ✓ Η εκλογή του Θεού σχετίζεται και με ό,τι γίνεται στην **καρδιά** των ανθρώπων, που συχνά δεν φαίνεται.
- ✓ **Ο Ιακώβ εκλέγεται** ως ένας κρίκος στην αλυσίδα του θεϊκού σχεδίου για τη σωτηρία των ανθρώπων, είναι **αυτός που θα προχωρήσει τα πράγματα παραπέρα.**

Ὑποδοχή τοῦ Ἰακώβ στήν Χαράν.

Η ζωή του Ιακώβ στη Χαρράν

- Ο Ιακώβ κατευθύνθηκε προς τη Χαρράν, στον αδερφό της μητέρας του, Λάβαν. Εκεί δούλεψε για χρόνια κοντά του.
- Παντρεύτηκε τη Λεία και τη Ραχήλ, έκανε δώδεκα γιους και μία κόρη και απέκτησε πλούτη πολλά:
  - από τη Λεία τους: Ρουβήν, Συμεών, Λευί, Ιούδα, Ισάακ, Ζαβουλών και Δείνα.
  - από τη Βαλλά (υπηρέτρια της Ραχήλ) τους: Δαν και Νεφθαλί.
  - από τη Ζελφά (υπηρέτρια της Λείας) τους: Γαδ και Ασήρ.
  - από δε τη Ραχήλ τους: Ιωσήφ και Βενιαμίν.

Ο Ιακώβ επιστρέφει

«Κάποια στιγμή είπε ο Κύριος στον Ιακώβ: Γύρνα στη χώρα των προγόνων σου, εκεί όπου γεννήθηκες, κι εγώ θα είμαι μαζί σου», Γέν. 31, 3.

«Θεέ του προπάτορά μου Αβραάμ και του πατέρα μου Ισαάκ, Κύριε, εσύ μου είπες να γυρίσω στη χώρα μου και στους συγγενείς μου και ότι εσύ θα κάνεις να πάνε όλα καλά για μένα. Δεν αξίζω όλη αυτή την αγάπη. Γλίτωσέ με από τον αδερφό μου», Γέν. 32, 10-12.

- Ποια είναι τα συναισθήματα του Ιακώβ πριν συναντηθεί με τον αδερφό του;
- Γεμάτος φόβο, τύψεις, ενοχές, αγωνία
- Η προσευχή του Ιακώβ: τι φαίνεται να έχει συνειδητοποιήσει;
- Τον βρίσκουμε αλλαγμένο;

Ἡ ἐπιστροφή τοῦ Ἰακώβ.

Ιακώβ → Ισραήλ

Αυτός που πάλεψε με το Θεό

Τη βραδιά πριν τη συνάντηση με τον αδελφό του μένει μόνος και διανυκτερεύει σε μια σπηλιά όπου δέχεται την επίθεση κάποιου αγνώστου. Είναι ο Θεός με μορφή Αγγέλου. Η πάλη γίνεται σώμα με σώμα και κρατάει μέχρι τα χάραματα. Τότε ο λαβωμένος στον μηρό **Ιακώβ** συνειδητοποιεί ότι ο σκοτεινός αυτός άγνωστος είναι ο ίδιος ο Θεός ("εἶδον γὰρ Θεὸν πρόσωπον πρὸς πρόσωπον, καὶ ἐσώθη μου ἡ ψυχή", Γέν. 32, 29-30). Μάλιστα, ο "ξένος" του ανακοινώνει ότι από δω και πέρα το όνομά του δεν θα είναι **Ιακώβ** αλλά **Ισραήλ** που σημαίνει **πάλαιψες με το Θεό**, «ἐνίσχυσας μετὰ Θεοῦ» (=φάνηκες ισχυρός απέναντι του Θεού· επομένως μη φοβάσαι θα είσαι ισχυρός και απέναντι των ανθρώπων). Γέν. 32, 24-29.

Ο Ιακώβ ονομάστηκε και **Ισραήλ**. Το όνομα αυτό θα γίνει αργότερα το εθνικό όνομα όλων των Εβραίων. Στις εβραϊκές λέξεις που συναντούμε την κατάληξη -ηλ ή -ελ σημαίνει ότι περιέχεται η λέξη «Θεός». Θυμηθείτε ότι το όνομα του Θεού στο Ισλάμ ακούγεται παρόμοια: Αλλάχ.

Jacob Wrestling with the Angel

By Gustave Doré, 1855

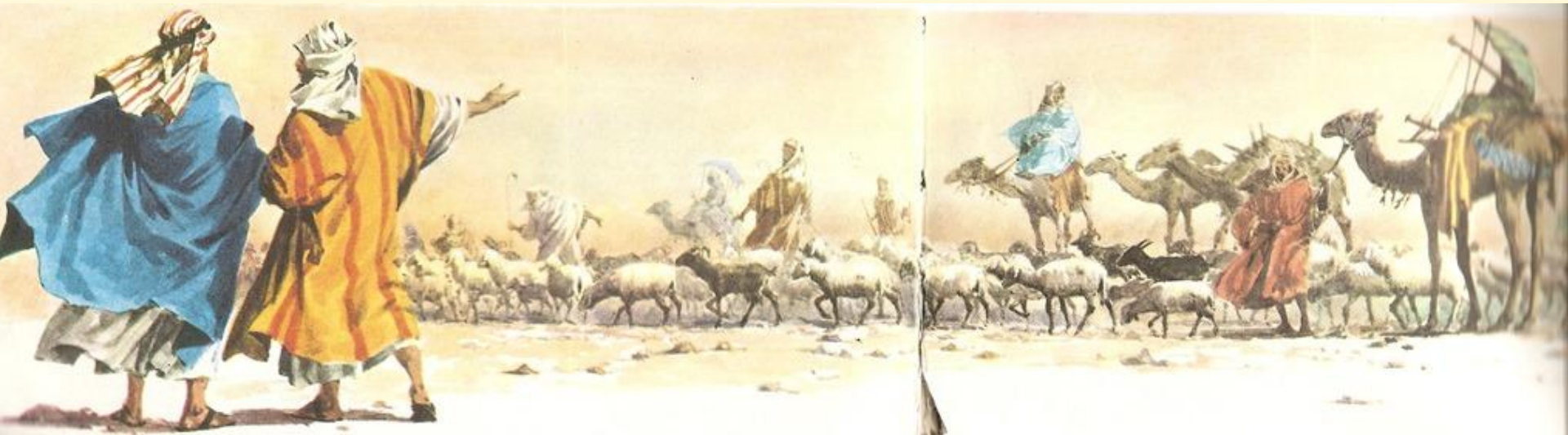
Granger Collection, New York

Η συνάντηση του Ιακώβ με τον Ησαύ

Η συμφιλίωση: η αδελφική αγάπη νικάει το μίσος και την κακία

Μετά τη συμφιλίωση ο Ιακώβ πρόσφερε στον Ησαύ κοπάδια με πολλά ζώα.

Ο Ισαάκ πέθανε ... γέροντας και μακροήμερος. Τον έθαψαν οι γιοι του, ο Ησαύ και ο Ιακώβ.

Κατανοώ το μάθημα μέσα από ερωτήσεις

1. Ποιες υποσχέσεις έδωσε ο Θεός στον Ισαάκ;

Ο Ισαάκ μεγάλωσε και ο Αβραάμ φρόντισε να του βρει την όμορφη Ρεβέκκα από τη Μεσοποταμία, η οποία και έγινε γυναίκα του. Όταν ο γέρος Αβραάμ πέθανε, τον έθαψαν οι γιοι του Ισαάκ και Ισμαήλ. Ο Θεός ευλόγησε τον Ισαάκ και ανανέωσε τις υποσχέσεις που είχε δώσει στον πατέρα του: ότι δηλαδή θα αποκτήσει πολλούς απογόνους, θα του δώσει γη και, μέσω των απογόνων του, θα ευλογηθούν όλα τα έθνη του κόσμου. Ο Ισαάκ, σε ένδειξη ευγνωμοσύνης στο Θεό, έχτισε ένα θυσια-στήριο στην περιοχή Βέερ-Σεβά.

Ρεβέκκα: η λέξη προέρχεται από την εβραϊκή λέξη Ribhqaq, που σημαίνει «τρέφω, παχαίνω».

Ισμαήλ: Στα εβραϊκά η λέξη σημαίνει «ο Θεός ακούει».

2. Πόσα παιδιά και με ποιον τρόπο τα απέκτησαν ο Ισαάκ και η Ρεβέκκα;

Επειδή η Ρεβέκκα ήταν στείρα, ο Ισαάκ προσευχήθηκε στον Κύριο και η γυναίκα του έμεινε έγκυος. Όταν γέννησε, έκανε δίδυμους γιους, τους οποίους ονόμασε Ησαύ και Ιακώβ. Ο Ησαύ ήταν εξαίρετος κυνηγός και είχε την αγάπη του πατέρα του. Ο Ιακώβ ήταν ήσυχος και του άρεσε να μένει στη σκηνή δίπλα στη μητέρα του, η οποία του είχε μεγάλη αδυναμία.

***Ησαύ:** στα εβραϊκά σημαίνει «τριχωτός», καθώς όταν γεννήθηκε είχε πολλές τρίχες κόκκινου χρώματος (κοκκινοτρίχης).*

***Ιακώβ:** το όνομά του σημαίνει «φτέρνα». (Ενομάστηκε έτσι από τη Ρεβέκκα, γιατί τη στιγμή της γέννησής του ο Ιακώβ πιάστηκε από τη φτέρνα του δίδυμου αδελφού του Ησαύ που γεννήθηκε πρώτος.*

***στείρα:** είναι η γυναίκα που δεν μπορεί να αποκτήσει παιδί.*

3. Με ποιον τρόπο ο Ιακώβ απέκτησε από τον Ησαύ τα δικαιώματα που είχε ως πρωτότοκος;

Κάποια φορά ο Ησαύ γύρισε κουρασμένος από το κυνήγι και ζήτησε από τον αδελφό του φαγητό. Ο Ιακώβ τού πρόσφερε το ψωμί και τη φακή που είχε ετοιμάσει για τον εαυτό του, με αντάλλαγμα τα πρωτόκια. Ο Ησαύ, χωρίς να το πολυσκεφτεί, δέχτηκε, χάνοντας έτσι τα δικαιώματα του πρωτότοκου.

***πρωτότοκος:** αυτός που γεννήθηκε πρώτος. Σύμφωνα με το κληρονομικό δίκαιο της εποχής εκείνης, ο πρωτότοκος γιος έπαιρνε το διπλάσιο μερίδιο περιουσίας από τα άλλα παιδιά.*

4. Με ποιον τρόπο ξεγέλασε ο Ιακώβ τον πατέρα του Ισαάκ και πήρε την ευλογία του πρωτότοκου; Ποιες συνέπειες είχε για τον ίδιο η ενέργεια του αυτή;

Ο Ιακώβ, σε συνεργασία με τη μητέρα του Ρεβέκκα, ξεγέλασαν τον Ισαάκ, που δεν έβλεπε καλά λόγω γηρατειών, και κατόρθωσε να λάβει την ευλογία του πατέρα του. Όταν έγινε γνωστή η απάτη αυτή, ο Ισαάκ δεν πήρε πίσω την ευλογία του. Μόλις ο Ησαύ πληροφορήθηκε την ενέργεια του αδελφού του, απείλησε να τον σκοτώσει. Τότε η Ρεβέκκα συμβούλεψε τον αγαπημένο της γιο να εγκαταλείψει το σπίτι τους και να πάει στον αδελφό της Λάβαν στη Χαρράν.

5. Να περιγράψετε το όνειρο που είδε ο Ιακώβ στο δρόμο προς τη Χαρράν.

Ο Ιακώβ εγκατέλειψε τη Βέερ-Σεβά και πήγαινε στη Χαρράν. Το βράδυ σταμάτησε σε έναν τόπο για να κοιμηθεί. Στον ύπνο του είδε μια σκάλα που ένωνε τον ουρανό με τη γη. Πάνω της ανεβοκατέβαιναν άγγελοι και στην κορυφή της στεκόταν ο Κύριος, που του είπε ότι θα του δώσει γη, θα αποκτήσει πλήθος απογόνων και οι απόγονοι αυτοί θα φέρουν την ευλογία σε όλα τα έθνη της γης. Στο τέλος τον διαβεβαίωσε ότι θα τον προστατεύει και θα τον φέρει πίσω σ' αυτή τη γη.

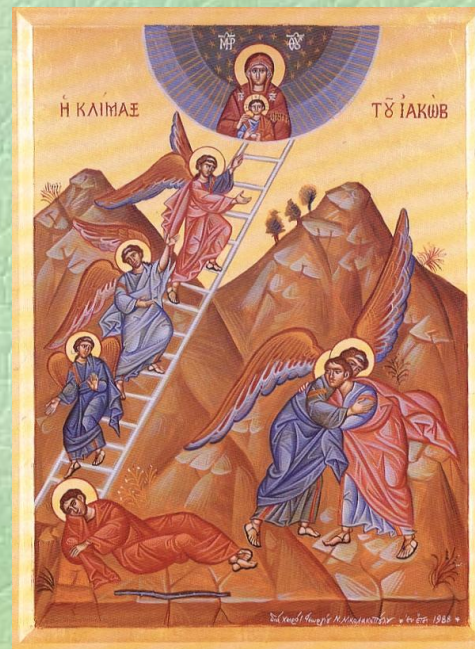
Ο Ιακώβ ξύπνησε τρομαγμένος και είπε ότι ο τόπος αυτός είναι το σπίτι του Θεού. Το πρωί που σηκώθηκε, πήρε το λιθάρι που είχε βάλει σαν μαξιλάρι (προσκέφαλο), το έστησε σαν ιερή στήλη κι έχυσε λάδι πάνω στην κορυφή της. Τον τόπο αυτό ονόμασε Βαιθήλ, δηλαδή «σπίτι του Θεού».

Κλίμαξ: ονομάζουμε τη σκάλα. Από εκεί προέρχεται και η λέξη κλιμακοστάσιο που υπάρχει στις πολυκατοικίες.

Βαιθήλ: στα εβραϊκά σημαίνει «τόπος Θεού». Ήταν σημαντική οχυρή πόλη της Παλαιστίνης στην περιοχή της φυλής του Βενιαμίν.

6. Στο όνειρο του Ιακώβ η σκάλα ένωνε τον ουρανό με τη γη, το Θεό με τους ανθρώπους. Στην ορθόδοξη χριστιανική παράδοση η Παναγία σχετίζεται με την Κλίμακα του Ιακώβ. Στον Ακάθιστο Ύμνο μάλιστα η Θεοτόκος υμνείται ως «κλῖμαξ ἐπουράνιος δι' ἧς κατέβη ὁ Θεός». Μπορείτε να εξηγήσετε γιατί; Γράψτε τις ιδέες σας στο παρακάτω πλαίσιο.

Η Παναγία έγινε η κλίμακα (σκάλα) και η γέφυρα που ένωσε τη γη με τον ουρανό (το Θεό με τον άνθρωπο), αφού επελέγη ανάμεσα από πολλές ενάρετες γυναίκες να γεννήσει τον Υιό του Θεού. Ο ερχομός του Χριστού στον κόσμο είχε ως σκοπό την αποκατάσταση της σχέσης του Θεού με τον άνθρωπο, που είχε διακοπεί εξαιτίας του προπατορικού αμαρτήματος. Κατέβασε τον Θεό στη γη και ανέβασε τους ανθρώπους στον ουρανό.

«Χαῖρε κλῖμαξ ἐπουράνιε, δι' ἧς (=διὰ τῆς ὁποίας) κατέβη ὁ Θεός. Χαῖρε γέφυρα μετάγουσα τοὺς ἐκ γῆς πρὸς οὐρανόν», (Ἀκάθιστος Ὑμνος).

«Χαῖρε κλῖμαξ γῆθεν (=ἀπὸ τῆ γῆ) πάντας ἀνυψώσασα χάριτι· χαῖρε ἡ γέφυρα ὄντως ἡ μετάγουσα ἐκ θανάτου πάντας πρὸς ζωὴν τοὺς ὑμνοῦντάς σε», (Ἀκάθιστος Ὑμνος).

«... χαῖρε ἡ γέφυρα, πρὸς τοὺς οὐρανοὺς ἡ μετάγουσα, καὶ κλῖμαξ ἡ μετάρσιος, ἣν ὁ Ἰακώβ ἐθεάσατο...», (προσόμοιον ἑσπερινοῦ Εὐαγγελισμοῦ).

7. Να περιγράψετε τη ζωή του Ιακώβ στη Χαρράν.

Ο Ιακώβ έφτασε στη Χαρράν και έμεινε στο θείο του Λάβαν. Εκεί δούλεψε δίπλα του πολλά χρόνια και παντρεύτηκε τη Λεία και τη Ραχήλ, από τις οποίες απέκτησε δώδεκα γιους και μια κόρη.

Ραχήλ: η λέξη προέρχεται από το εβραϊκό Rahel, που σημαίνει «προβατίνα».

8. Πώς αντέδρασε ο Ησαΰ όταν έμαθε ότι ο αδελφός του επιστρέφει από την ξενιτιά;

Κάποια στιγμή εμφανίστηκε ο Κύριος στον Ιακώβ και τον συμβούλεψε να επιστρέψει στη χώρα των προγόνων του. Εκείνος υπάκουσε και πήρε το δρόμο της επιστροφής. Οι αγγελιαφόροι που έστειλε να προπορευτούν τον πληροφόρησαν ότι ο αδελφός του Ησαΰ έρχεται να τον συναντήσει με τετρακόσιους άντρες. Ο Ιακώβ φοβήθηκε πολύ και προσευχήθηκε στο Θεό να τον βοηθήσει.